

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 57/2020-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) o prijatej ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, Boulevard Haussmann 1, Paríž, Francúzsko, konajúcej na území Slovenskej republiky prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočky zahraničnej banky, Karadžičova 2, Bratislava, IČO 47 258 713, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Nagyová Tenkač, s. r. o., Ružinovská 42, Bratislava, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Viktória Nagyová Tenkač, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 184/2018 z 29. mája 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť v konaní pred súdom podľa

čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 184/2018 z 29. mája 2019 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 184/2018 z 29. mája 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradit' trovy konania obchodnej spoločnosti BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet právneho zástupcu Advokátskej kancelárie Nagyová Tenkač, s. r. o., Ružinovská 42, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, Boulevard Haussmann 1, Paríž, Francúzsko, konajúcej na území Slovenskej republiky prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočky zahraničnej banky, Karadžičova 2, Bratislava, IČO 47 258 713 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 184/2018 z 29. mája 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 C 287/2015-90 z 11. januára 2017 (ďalej len „rozsudok

okresného súdu“) bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 756,82 € s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 6. mája 2014 do zaplataenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V časti týkajúcej sa zaplataenia zmluvného úroku vo výške 15,77 % ročne zo sumy 2 345,25 € od 5. mája 2014 do zaplataenia, zaplataenia sumy 10,23 € z titulu nezaplataeného poistného a sumy 33,81 € z titulu nezaplataených nákladov sťažovateľky spojených s uplatnením pohľadávky bola žaloba zamietnutá. Žalovaný bol zaviazaný nahradiť sťažovateľke trovy konania v rozsahu 92 %. Okresný súd tiež vyhlásil zmluvnú podmienku v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi sťažovateľkou a žalovaným 26. augusta 2013 v časti 3 bode 4.4 v znení *„nesplataená istina úveru/revolvingového úveru je až do dňa jej úplného splataenia úročená podľa úrokovej sadzby dohodnutej v ZoSÚ/ZoRSÚ, t. j. klient je povinný zaplatiť úrok od doby poskytnutia úveru/revolvingového úveru do vrátenia peňažných prostriedkov v celom rozsahu“* za neprijateľnú, a preto neplatnú.

3. Proti rozsudku okresného súdu v jeho zamietajúcej časti týkajúcej sa nepriznania zmluvného úroku, a tým aj proti výroku o náhrade trov konania a proti výroku, ktorým bola už uvedená zmluvná podmienka okresným vyhlásená za neplatnú, podala sťažovateľka odvolanie. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 123/2017 z 15. marca 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) bol potvrdený rozsudok okresného súdu v napadnutých častiach a v ostatných nenapadnutých častiach ostal rozsudok okresného súdu nedotknutý. Žalovanému bol tiež priznaný proti sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), teda z toho, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Sťažovateľka zároveň sformulovala aj konkrétnu dovolaciu otázku. Z dôvodu opatrnosti sťažovateľka uplatnila aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP z dôvodu odklonu od staršieho súdneho rozhodnutia publikovaného v časopise Zo súdnej praxe č. 5/1996.

5. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné, pretože v danej veci bolo v čase začatia dovolacieho konania predmetom dovolacieho konania peňažné plnenie vo výške 2 756,82 €. S ohľadom na skutočnosť, že výška peňažného plnenia v čase začatia dovolacieho konania neprevyšovala desaťnásobok minimálnej mzdy (3 520 €), prípustnosť dovolania sťažovateľky bola v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) CSP vylúčená. To teda znamená, že na sťažovateľku, ktorá vystupovala v predmetnom spore v postavení dodávateľa, sa na prípustnosť jej dovolania vzťahuje § 422 ods. 1 písm. a) CSP (podmienka peňažného plnenia prevyšujúca desaťnásobok minimálnej mzdy).

6. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okrem iného v bode 12 uviedol, že *„aj keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ CSP Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k CSP zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch, vzhľadom na postavenie strán, len fikciou, na ktorú zákonodarca v CSP reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 CSP), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní. Prípustnosť dovolania žalobcu preto nie je možné posudzovať ani v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ CSP, nakoľko dovolateľ nepožíva ochranu slabšej strany v spore. Obdobne porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 80/2017, 1 Cdo 124/2018).“.*

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že «otázka posúdenia prípustnosti dovolania má aj ústavnoprávne limity v podobe práva na prístup k súdu (zákaz denegatio iustitiae) a rovnosti strán konania pred súdom. Ak raz zákonodarca pripustil právo podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, Najvyšší súd SR nemôže toto právo obmedzovať selektívnym prístupom, ktorý zabraňuje určitým subjektom (na základe ich statusu) ochranu ich subjektívnych práv pred dovolacím súdom. Navyše, v tomto prípade nie je naplnený ani účel dovolania v právnych otázkach podľa § 421 CSP, ba čo viac, takýto výklad Najvyššieho súdu SR viažuci nižší majetkový cenzus na osobu dovolateľa (spotrebiteľa) a nie na spotrebiteľský spor ako taký ide priamo proti účelu dovolania v právnych otázkach a nesleduje ani legitímny cieľ, keďže týmto výkladom Najvyšší súd SR môže skôr spotrebiteľov poškodiť ako im pomôcť, pretože počet spotrebiteľských sporov riešených pred dovolacím súdom sa obmedzí a môže tak vzniknúť nejednotná prax súdov v rozhodujúcich „spotrebiteľských“ otázkach. Výklad Najvyššieho súdu SR... o znížení majetkového cenzu v spotrebiteľských sporoch uplatňujúceho sa len vtedy, ak je dovolateľom spotrebiteľ, teda podľa nášho názoru znamená odmietnutie poskytnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae) a znemožnenie prístupu k súdu v dovolacom konaní selektívne sa viažuce na sťažovateľa ako dodávateľa. Zároveň vnímame porušenie práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivé súdne konanie v tom, že výklad, ktorý prezentuje Najvyšší súd SR v napádanom uznesení, je arbitrárny, smerujúci nielen proti slovám zákona, ale priamo proti samotnému zákonu.».

8. Podľa sťažovateľky „z § 422 ods. 1 písm. b) CSP jednoznačne vyplýva, že znížený majetkový cenzus je viazaný na predmet konania, nie na konkrétnu sporovú stranu. Možno tu použiť aj systematický výklad, a to v tom zmysle, že ak sa znížený majetkový cenzus nenachádza medzi ustanoveniami Civilného sporového poriadku o spotrebiteľských sporoch (resp. o sporoch s ochranou slabšej strany), ale vo všeobecných ustanoveniach o prípustnosti dovolania, implicitne z toho možno vyvodiť, že tento bagatel'ný cenzus sa netýka subjektu, ale predmetu konania. Možno poukázať aj na § 424 CSP, z ktorého jasne vyplýva, že dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo vydané rozhodnutie, teda § 424 CSP upravuje subjekt dovolateľa a § 422 CSP hovorí o predmete sporu. Ani za predchádzajúcej účinnej procesnej úpravy (Občiansky súdny poriadok - § 238 ods. 5) sa

majetkový cenzus nevzťahoval na konkrétneho účastníka konania, ale na výšku predmetu sporu. Ak teda Najvyšší súd SR v napádanom uznesení (prostredníctvom odkazu na iné svoje rozhodnutia) argumentuje účelom zákona, z textu Civilného sporového poriadku zámer zákonodarcu (nepriзнаť právo dovolania dodávateľovi pri dovolaniach pre právne otázky v spotrebiteľských sporoch, ktorých predmet nedosahuje desaťnásobok minimálnej mzdy), nevyplýva. Rovnako ani z dôvodovej správy nemožno tento zámer vyvodiť. To znamená, že teleologický, ako ani autentický výklad § 422 ods. 1 písm. b) CSP (ktorý je navyše možné chápať inak, ako ho chápe dovolací súd) ponúknutý Najvyšším súdom SR neobstojí a je priamo v rozpore so znením zákona. Navyše je proti nemu možné použiť historický (§ 238 ods. 5 OSP, legislatívny zámer rekodifikácie civilného práva procesného) a systematický výklad (§ 424 CSP, ustanovenia o sporoch s ochranou slabšej strany - § 290 a nasl. CSP). V tomto prípade teleologický výklad § 422 ods. 1 písm. b) CSP korešponduje so znením tejto normy, to znamená, zámerom zákonodarcu bolo podrobiť dovolaciemu prieskumu pre zásadné právne otázky aj spotrebiteľské spory, a keďže v nich sa často uplatňujú sumy nižšie ako v iných druhoch sporov, zákonodarca tu ustanovil znížený bagatel'ný cenzus. Sporom s ochranou slabšej strany, o ktorom sa hovorí v § 422 ods. 1 písm. b) CSP, je nielen spor, v ktorom sa slabšia strana domáha ochrany, ale tiež spor, v ktorom svoje práva uplatňuje silnejšia strana.“.

9. Sťažovateľka tiež poznamenala, že «chápe potrebu ochrany spotrebiteľa ako subjektu, ktorý zväčša nie je vybavený takými skúsenosťami, informáciami a vedomosťami ako dodávateľ. Táto ochrana sa prejavuje tak v hmotnom, ako aj v procesnom práve. Vyjadrením tejto ochrany, resp. zvýhodnenia spotrebiteľa s cieľom dorovnania postavenia s dodávateľom v sporovom konaní je aj samostatný diel v Civilnom sporovom poriadku s názvom „Spotrebiteľské spory“ (§ 290 a nasl. CSP). Na druhej strane, v napádanom uznesení Najvyšší súd SR túto ochranu rozšíril aj tam, kde ju zákonodarca vôbec nezamýšľal, ba čo viac, spôsobom, ktorý koniec koncov môže znamenať zníženie tejto ochrany a nie jej zvýšenie. Treba tiež povedať, že táto ochrana spotrebiteľa v procesnom práve musí rešpektovať ústavné limity. Jedným z týchto ústavných limitov je čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, podľa ktorého sú si všetci účastníci v konaní (vrátane súdneho konania) rovní.

... Najvyšší súd SR by nemal hľadať ochranu slabšej sporovej strany tam, kde ju zákonodarca neprijal. Civilný sporový poriadok nie je založený na jednostrannej preferencii

spotrebiteľa bez zohľadnenia práv dodávateľa. Princíp ochrany spotrebiteľa nemožno samostatne priamo aplikovať v rozpore so zákonnou normou.

Sme toho názoru, že v tomto prípade Najvyšší súd SR... porušil a nerešpektoval ústavné právo sťažovateľa na rovnosť v konaní a podstatne ho znevýhodnil v porovnaní so spotrebiteľom pri podávaní dovolania a v prístupe k dovolaciemu súdu. Zákonodarca znížením majetkového cenzu vyjadril ochranu slabšej strany v procesnej rovine tak, aby sa aj tieto spory s častou nízkou hodnotou dostali pred dovolací súd s cieľom zjednocovania rozhodovacej praxe a judikatúry. Najvyšší súd SR v tomto prípade podľa nášho názoru nenachádzal právo, ale tvoril ho a hľadal ochranu spotrebiteľa tam, kde ju zákonodarca nezakotvil v zmysle uvádzanom Najvyšším súdom SR v napádanom uznesení. Pritom to Najvyšší súd SR urobil tak, že porušil ústavné práva sťažovateľa, mimoriadne závažne ho znevýhodnil v porovnaní s druhou stranou sporu a znemožnil mu prístup k dovolaciemu súdu. V rovnakej situácii majú teda strany sporu úplne rozdielne procesné možnosti. Sme toho názoru, že v tomto prípade už nejde o vyrovnanie postavenia strán v procese, ale o nadradené postavenie slabšej strany.».

10. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľka ďalej žiada zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sa sťažovateľka domáha aj priznania náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie odporcu k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľky

11. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola predbežne prerokovaná a uznesením č. k. IV. ÚS 57/2020-15 z 13. februára 2020 bola prijatá na ďalšie konanie. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril k prijatej ústavnej sťažnosti a zároveň oznámil ústavnému súdu, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

12. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci podaním č. k. KP 3/2020-114, Cpj 43/2020 z 5. marca 2020 vyjadrila podpredsedníčka najvyššieho súdu zastupujúca predsedu najvyššieho súdu, ktorého funkcia nie je obsadená. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 23. marca 2020 podpredsedníčka najvyššieho súdu zastupujúca predsedu najvyššieho súdu, ktorého funkcia nie je obsadená, uviedla:

„Najvyšší súd vysvetlil použitie majetkového cenzu vo svojom rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 29/2019, v ktorom uviedol, že znížený majetkový cenzus (§ 422 ods. 1 písm. b/ CSP) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia zákona neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v CSP reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t.j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 CSP), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní. Zákon preferuje ochranu určitého subjektu, teda spotrebiteľa, predmet sporu, teda nárok uplatnený v žalobe nie je určujúci. Inak povedané zákonná ochrana sa týka subjektu a nie predmetu konania, čo možno vyvodíť zo samotnej marginálnej rubriky - spory s ochranou slabšej strany, ktorá je zaradené do tretej časti zákona medzi osobitné procesné postupy. Všetky ustanovenia zákona v tejto časti upravujúce výnimky z procesného postupu súdu v klasickej spore sú zamerané len na subjekt, teda slabšiu stranu.

Vo veci 7 Cdo 256/2018 na podporu uvedeného názoru, preferujúceho účel (zákona) zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochrannou slabšej strany (bod 10) najvyšší súd poukázal aj na čl. 3 CSP v spojitosti s čl. 152 ods. 4 ústavy Slovenskej republiky. Zdôraznil, že v neposlednom rade na rovnakom základe je stanovená aj povinnosť platenia súdneho poplatku (zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, pozn.), ktorá sa, rovnako zvýrazňujúc uvedený účel, viaže na osobné (spotrebiteľa) a nie vecné (konanie so spotrebiteľom) oslobodenie.

Prax najvyššieho súdu je v tejto otázke jednotná a otázku prípustnosti dovolania v týchto prípadoch vykladá rovnako a v súlade so záverom, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd, ktorý je ustálenou praxou ústavného súdu.“

13. Ústavný súd o podanej ústavnej sťažnosti listom z 18. februára 2020 zaslaným doporučené do vlastných rúk upovedomil zúčastnenú osobu s tým, že má právo vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia. Poštová zásielka sa ústavnému súdu 14. apríla 2020 vrátila ako neprevzatá v odbernej lehote, a teda zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadрила.

14. Právny zástupca sťažovateľky reagoval na vyjadrenie podpredsedníčky najvyššieho súdu zastupujúcej predsedu najvyššieho súdu, ktorého funkcia nie je obsadená, podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. apríla 2020. Právny zástupca sťažovateľky v tomto podaní uviedol, že *«je toho názoru, že v podanej ústavnej sťažnosti sa podrobne vyjadril a objasnil, v čom podľa neho spočíva porušenie základného práva sťažovateľa na rovnosť v konaní pred súdom, práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj princípu právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v platnom znení. K vyjadreniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.03.2020 je potrebné uviesť, že toto vyjadrenie absolútne nezohľadnilo nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.01.2020, sp. zn. I. ÚS 382/2019, ktorým Ústavný súd SR konštatoval, že „podmienky prístupu k dovolaniu, konkrétne podmienky prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie, sú v kontexte stanoveného majetkového cenzu naviazané na spor, resp. jeho predmet, a nie na konkrétnu stranu v spore.“ V ostatnom sa sťažovateľ pridržiava podanej ústavnej sťažnosti.»*

15. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný

súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

19. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

20. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrážnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia

právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu k všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

21. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

22. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

23. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

24. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

25. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

26. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

27. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

28. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36].

29. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu. Pri stanovení obmedzení požíva štát určitú mieru voľnej

úvahy. Právo na prístup k súdu nemožno obmedziť takým spôsobom alebo do takej miery, že to naruší samotnú podstatu daného práva. Európsky súd pre ľudské práva považuje obmedzenie v prístupe k opravným prostriedkom orgánu najvyššej súdnej moci spočívajúce v zákonnom stanovení hranice majetkového cenzu (*ratione valoris*) za legitímnu a odôvodnenú procesnú požiadavku rešpektujúcu postavenie a úlohy, ktoré plní orgán najvyššej súdnej moci riešiaci (len) veci požadovanej dôležitosti (Brualla Gómez de la Torre proti Španielsku, sťažnosť č. 155/1996/774/975, rozsudok z 19. 12. 1997, § 36; Kozlica proti Chorvátsku, sťažnosť č. 29182/03, rozsudok z 2. 11. 2006, § 33). Avšak obmedzenie práva na prístup k súdu nebude v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípade, že nesleduje legitímny cieľ, a ani v prípade, že medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom nie je primeraný vzťah proporcionality (Grécko-katolícka farnosť Lupeni a iní proti Rumunsku, sťažnosť č. 76943/11, rozsudok z 29. 11. 2016, § 89).

30. Pri preskúvaní aplikácie zákonného obmedzenia v prístupe k súdu z dôvodu majetkového cenzu (*ratione valoris*) ESĽP berie do úvahy aj ďalšie faktory a medzi nimi (s prihliadnutím na okolnosti tu prejednávanej veci) je to predovšetkým predvídateľnosť a nadmerný formalizmus obmedzenia (Garzičić proti Čiernej Hore, sťažnosť č. 17931/07, rozsudok z 21. 9. 2010, § 30 – § 32; Hasan Tunç a iní proti Turecku, sťažnosť č. 19074/05, rozsudok z 31. 1. 2017, § 30 – § 34). Okolnosť predvídateľnosti obmedzenia v prístupe k súdu je splnená, ak je vnútroštátna súdna prax jednotná a aplikácia takejto praxe konzistentná (Levages Prestations Services proti Francúzsku, sťažnosť č. 21920/93, rozsudok z 23. 10. 1996, § 42).

31. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, bude nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, § 79 *in fine*).

32. Princíp rovnosti účastníkov konania (resp. strán v spore) tvorí základný definičný prvok práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj nevyhnutnú súčasť každého právneho štátu, ktorý sa k tomuto princípu hlási prostredníctvom čl. 1 ods. 1 ústavy. Rovnosť účastníkov konania súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci civilného konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, II. ÚS 135/05, IV. ÚS 126/09). Citované ustanovenie ústavy teda zaručuje len procedurálnu rovnosť v určitom konaní, nie „rovnosť“ v zmysle rovnakého, či dokonca želaného výsledku pre každého účastníka takéhoto konania.

33. Rovnosť strán v civilnom konaní je v judikatúre ESLP vyjadriteľná princípom rovnosti zbraní, ktorý tvorí prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie preto v kontexte princípu rovnosti zbraní zabezpečuje, aby každá strana sporu mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. De Haes a Gijssels proti Belgicku, rozsudok z 24. 2. 1997, sťažnosť č. 19983/92, § 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, § 38).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

34. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti najvyššiemu súdu vytýka, že bez meritórneho prejednávania jej dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) v spojení s § 432 ods. 1 CSP proti rozsudku krajského súdu ústavne nesúladným výkladom § 422 ods. 1 CSP porušil jej v bode 1 uvedené práva.

35. Podľa § 424 CSP dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

36. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

37. Podľa § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

38. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

39. Charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku nepriamo determinuje aj postavenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorý nemôže byť vnímaný ako tretia inštancia s právomocou preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017 a 4 Cdo 157/2017). Stanovenie majetkového cenzu obmedzujúceho prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie na výšku sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho konania, je pritom tak, ako to už bolo zdôraznené aj s prihliadnutím na judikatúru ESLP, v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní.

40. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je v prípade, že ním dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (ako to je aj

v prípade sťažovateľky), riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP], prípadne zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže má oveľa širší a všeobecnejší dosah pre aplikačnú prax všeobecných súdov a v konečnom dôsledku aj pre správanie oboch strán v spotrebiteľskom vzťahu ako takom.

41. Všeobecne je dôvodom zvýšenej ochrany strán v spore potreba dorovnania procesného postavenia slabšej strany s cieľom zachovania funkčnej procesnej rovnosti. V záujme vyhnúť sa neodôvodnenému paušálnemu uplatňovaniu nadradeného postavenia slabšej strany je nevyhnutné uplatňovať princíp ochrany slabšej strany rozumne a v procesnoprávných súvislostiach (k tomu pozri aj ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 45 až 46.).

42. Úprava konkrétnych odchýlok od všeobecnej úpravy sporových pravidiel je na účel zaistenia *de facto* rovnosti, resp. rovnosti šancí (o ktoré v prípade pozitívnej diskriminácie, na ktorú najvyšší súd v konkrétnych okolnostiach veci poukazuje, ide) pri uplatňovaní nároku na súde alebo bránení sa proti nárokom druhej strany pri spotrebiteľských sporoch predmetom predovšetkým ustanovení prvého dielu druhej hlavy tretej časti Civilného sporového poriadku. V § 290 až § 300 CSP zahŕňa vo svojej podstate pravidlá protežujúce zvýšenú ochranu spotrebiteľa v procesnom štádiu po začatí konania (zastúpenie spotrebiteľa, poučovacia povinnosť, spojenie vecí, zmena žaloby, dokazovanie, nariadenie pojednávania, osobitné ustanovenia o rozhodnutiach). Ustanovenia § 301 až § 306 CSP pojednávajú o osobitnom konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, ktoré v súlade s § 302 CSP možno začať len na podnet špecificky legitimovaných subjektov (v súlade s § 302 CSP žalobu podľa § 301 môže proti dodávateľovi podať iba právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa a orgán dohľadu podľa osobitného predpisu).

43. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné

interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné inštitúty s tým, že táto ochrana je už súčasťou zákonnej normy ako účel právnej normy a už nepotrebuje osobitnú expanzívnu interpretáciu nad rámec interpretačných štandardov vrátane teleologického výkladu. Koncept ochrany spotrebiteľa v klasickom poňatí nie je v napätí s ústavou, ale to neznamená, že je priamo ústavným princípom (PL. ÚS 11/2016, pozri aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15 z 9. 11. 2016 vo veci Home Credit Slovakia, a. s., proti Kláre Bíróovej).

44. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zistil, že základom najvyšším súdom prezentovanej interpretácie § 422 ods. 1 CSP, ktorá viedla k odmietnutiu dovolania sťažovateľky pre jeho neprípustnosť, je znenie časti dôvodovej správy, ktorá vo vzťahu k uvedenému ustanoveniu uvádza: „Predkladateľ zavádza jednotné kritérium hodnoty sporu bez rozdeľovania na občianskoprávne a obchodné spory, ktoré z povahy veci stratilo zmysel. Tzv. bagateľný cenús je v sporoch s ochranou slabšej strany stanovený nižšie ako všeobecné kritérium z dôvodu zvýšenej procesnej ochrany slabšej strany.“ Okrem toho, že výklad práva podľa dôvodovej správy (tzv. autentický výklad) je iba jedným z možných spôsobov interpretácie právnej normy, citovaná časť dôvodovej správy ani konkrétne nerieši prípustnosť, resp. neprípustnosť dovolania proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorým sa potvrdilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

45. „V právnej vede neexistuje všeobecne prijatá dohoda, či niektorá z metód výkladu má prioritu. Jednotlivé metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a rozumne odôvodniteľnému vysvetleniu textu právnej normy a jej účelu... jazykový, systematický, teleologický, historický aj porovnávací výklad má spoločný menovateľ vo formách logickej argumentácie. Prvosledovou metódou výkladu a uplatnenia všeobecne záväzného právneho predpisu v materiálnom právnom štáte je metóda doslovného výkladu. Až tam a vtedy, kde a keď doslovným výkladom nemožno jednoznačne identifikovať subjekt, obsah alebo objekt právnej normy, sa v materiálnom právnom štáte možno odkloniť od doslovného výkladu a nejasnosť právnej úpravy

odstraňovať prostredníctvom inej metódy výkladu.“ (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 131 a 133.).

46. Účel § 421 ods. 1 písm. a) a b) v spojení s § 432 ods. 1 CSP, ako aj účel § 422 ods. 1 CSP je primárne potrebné hľadať v súlade s ich znením, čo však najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu neurobil. Výlučné a izolované preferovanie úmyslu zákonodarcu bez náležitého zohľadnenia jazykového výkladu relevantného ustanovenia a prihliadnutia na charakter dovolacieho konania a jeho účel pri súčasnej absencii bližšej konkretizácie nerovného postavenia spotrebiteľa a dodávateľa v kontexte dovolacieho konania, ktoré by zvýšenú procesnú ochranu (uplatnenie majetkového cenzu vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy) legitímne odôvodnilo, spôsobuje, že výklad relevantného ustanovenia § 422 ods. 1 písm. a) a b) CSP nie je ústavne konformný. Z uvedeného dôvodu má preferovanie zvýšenej procesnej ochrany spotrebiteľa pri prístupe k dovolaniu povahu neodôvodneného a paušálneho uplatňovania nadradeného postavenia slabšej strany, ktoré porušuje princíp rovnosti zbraní, resp. rovnosti strán v spore, keďže neodôvodnene stavia sťažovateľku ako dovolateľku do podstatne nevýhodnejšej pozície oproti druhej strane. Interpretácia § 422 ods. 1 CSP prezentovaná najvyšším súdom v dostatočnej miere nezohľadňuje charakter dovolacieho konania a jeho účel, postavenie najvyššieho súdu v systéme všeobecného súdnictva a v konečnom dôsledku spôsobuje uplatnenie rozdielných podmienok v prístupe k dovolaniu medzi spotrebiteľom a dodávateľom a zároveň nezohľadňuje naviazanie majetkového cenzu na spor, resp. jeho predmet. Uvedený záver bol konštatovaný aj v skorších nálezoch ústavného súdu (napr. I. ÚS 382/2019, I. ÚS 332/2019).

V.

Záver

V.1 K bodu 1 výrokovej časti nálezu

47. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom dovolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu

základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

48. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

V.2 K bodu 2 výrokovej časti nálezu

49. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

50. V súlade s § 133 ods. 2 prvou vetou zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

51. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

52. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

53. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

54. Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

55. Aj z čl. 2 ods. 1 a 2 CSP vyplýva, že ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

V.3 K bodu 3 výrokovej časti nálezu

56. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti požiadala ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

57. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

58. Pri výpočte trov konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

59. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola vo výške 980 €). Sadzba za náhradu

hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 je v sume 9,80 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

60. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 415,51 € vrátane dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (ústavný súd považuje za preukázané, že právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH)], a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2019 zvýšené o 20 % DPH, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a písomné podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a dve paušálne náhrady hotových výdavkov v roku 2019 zvýšené o 20 % DPH. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

61. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI.

62. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu